

Beszámoló jelentés

Bárlangtani Intézet

D - 1966 - 12.

Könyvtár

A Miskolci Bányász SK Természetjáró és Karsztkutató S. 1966. évi munkájáról

A Bükki karszt erősen ingadozó vízkészletei, egyre inkább korlátozzák Miskolc város és ipari bázisának fejlődését. A több és olcsóbb vízszerezés érdekében ezért elsőrendű feladatként a karsztvizek jobb felhasználásának kérdését kell tekintsük. E probléma megoldása viszont alapkövetelményként veti fel karszt területeink alapos ismeretét.

Szakosztályunk megoldásra váró tervei, így természetesen a fenti kérdésekhez kapcsolódnak. Munkaterületeinken elsősorban az alábbi problémákat szeretnénk tisztázni:

- 1./ A nagyobb karsztforrások: vízgyűjtő területeinek kiterjedése, vízvezető járatok térbeli helyzete, bifurkációs jelenségek, földalatti vízállások meghatározása.
- 2./ Nagyobb karsztos egységeken belül beszélhetünk-e egybefüggő karsztvíz szintről.
- 3./ Megoldható-e az erózióbázis feletti víztározás.
- 4./ Mely barlangok jöhetnek számításba idegenforgalmi és gyógyászati szempontból történő hasznosítás céljaira.

Mivel e kérdés komplexum megoldása a vízvezető barlangjáratok beható vizsgálata nélkül elképzelhetetlen, így munkánk súlyponti részét továbbra is a feltáró kutatás képezte.

Az év folyamán kutató tevékenységünket - Bükk-szentkeresztől DK-re, Hollóstatón és a Kisfensík K-i szakaszán - folytattuk.

a./ Bükk-szentkereszt közelében a Galuznya tetői inaktív víznyelő barlang aknarendszerének további feltárása rendkívül nehéz feladatnak bizonyult. Műszaki problémák sorát vetette fel a felső "Kráter" akna oldalából nyíló, a mintegy 25 m mélységű fekdült tengelyű akna fenekéről történő törmelék felszínre hozása. A töréspontoknál akadózó rakott bódónok kiszállítása ugyanis 9-10 fő megfeszített munkáját igényelte. Nyári táborunk befejeztével az elért mélység 51,7 m volt. Munkánkat a nagy mélység következtében egyre fokozódó nehézségek ellenére is folytatni kívánjuk, mivel feltételezésünk szerint az eltömődés vége már elérhető közelségbe került. A nyelőrendszer feltárása esetén pedig azt reméljük, hogy a vízvezető barlangjáratok ismeretében, a völgytalpról hajtott feltáró vágat segítségével megoldható lenne Bükk-szentkereszt vizellátása.

b./ A Hollóstató-i víznyelő barlang kutatását ivóvízszerezés és az esetleges szennyvízelvezetés lehetőségeinek tisztázása céljából eszközöltük. A nyelő feltárását kutató táborunk alatt kezdtük el. A bontási munkálatokat nehezítő, s jobbra rétegvizekből táplálkozó patakocska felfogására gátrendszert építettünk. Az összegyűjtött vizet, egy a tábor idejére tervezett sózási kísérlet céljaira is felkivántuk használni. Ezen tervünk sajnos nem realizálódott, mivel táborunk első hete igen csapadékszegény volt, s az ezt követő rendkívül csapadékos időszak vizeinek a barlangban történő átvonulása, a rendelkezésünkre álló idő rövidsége és a hosszú átfutási távolságok miatt már nem látszott biztosítottak. A nyelő kezdeti szakaszainak bontása keretácsolatok beépítésével oldottuk meg.

Mintegy 7 m mélységben megkaptuk a szálban álló kőzetet, s innen egy vízjárat tágítását követően omladékos terembe jutottunk. Itt mintegy 15 m mélységben a víz útját más sikerült megtalálnunk. Egy hatalmas zivatar azonban oly mértékű kőzet mozgást idézett elő, hogy a további feltárásokat a biztonság érdekében csak újabb biztosító szerkezetek beépítésével, s a hóolvadást követően tudjuk folytatni.

- c./ 1./ A Kisfensíkon az általunk korábban feltárt Vénusz cseppkőbarlang alsó szintjén, több hordalékkal feliazapolt járat-szakasz kibontásával kísérleteztünk. Egyik reménykeltő sziklahasadékban vízkifolyási nyomokat észleltünk. Itt néhány tágító robbantást követően 6 m-nyire hatoltunk előre, de itt ismét szűkület sorozat állja utunkat. A november végi csapadék levonulást követő vizmegfigyeléseink alkalmával ezen járatból ismeretlen helyről 80-100 l/perc vízbeáramlást tapasztaltunk, mely egy ismert barlangszakasz feliszapolt szifonjában tünt el. A víz levonulását követően elsősorban a kilépés helyén eddig meg nem kutatott szifon átbontását kíséreljük meg.
- 2./ Az 1965-ös esztendőben a forrásvölgyi víztározás lehetőségét vizsgálva, bejárásaink alkalmával Felsőforrás fakadási szintjében, s ettől kb 50 m-nyire ÉNY-ra árvízi tulfolyót találtunk. Ezt megbontva a szálkőzet keskeny hasadékain áthatoló vízűgást tapasztaltunk. Ekkor úgy döntöttünk, hogy a további feltárásokat megelőzően megpróbáljuk tisztázni a tulfolyóként működő időszakos forrás és az ivóvíz ellátási célokra foglalt felsőforrás esetleges összefüggését. A terület tektonikájának vizsgálatát követően azon megállapításra jutottam, hogy itt két különböző vízrendszerrel állunk szemben. A felsőforrási vízrendszer, fakadási szintjétől a Kaszás tebergig a felszínen is teljes bizonyossággal végig nyomozható, ugyanez elmondható a "Tulfolyó", s az Őztebrek viszonylatában is. Ez utóbbi nézetemet erősíti azon tény is, hogy a Tulfolyó kráterében, az Őztebrek környékén és a Vénusz barlangban egyaránt fellelhető kvarckavics kitöltés meglepő azonossága figyelhető meg. E jelenségek további megfigyelésekre ösztönöztek, mivel nyilvánvalóvá vált, hogy kedvező esetben a Tulfolyó-hoz tartozó barlangrendszer esetlegesen bekapcsolható lenne az ivóvízhálózatba, s így szükség esetén növelhetné Felsőforrás erősen ingadozó vízhozamát. Csapadékos időszakban figyelve a Tulfolyó működését, megbizonyosodtam korábbi feltevéseim helyességéről, mivel Felsőforrás a várakozásnak megfelelően minden esetben opalizált vizet produkált /a rövid távon a Kaszántebrek okozta zavarosodás már nem tisztulhatott le/ ezzel szemben a távolabbi vízgyűjtő területről származó Tulfolyó vize mindvégig átlátszó, s tiszta volt. A tárgyi év októberében a Tulfolyó fölött, s ettől mintegy 20 m-nyire friss beszakadást találtam, amit Kosiczki József kutatásvezetővel megbontottunk, majd a szálkőzetet elérve meredek dőlésű hasadékot kaptunk. Az év végéig a felszíntől 6 m mélységre vizvezető járatra akadtunk, melyben a magas vízállás miatt egyelőre nem sikerült bejutnunk. A téli időszakban a járat tágításával feltehetően elérjük a Vénusz barlanggal összefüggő vízjáratokat.

Miskolc, 1966. december 30.

Jó szerencsét!

Várnai László